నిప్పు

"బరితెగించిన ఆడది"
"నోటి దురుసు పిల్ల"

అవును. ఇవే బిరుదులు. న్యాయం అన్యాయం మీరే చెప్పండి. అంతే అన్నానని యాగీ చేస్తారు గానీ, నా మాట యదార్థం అవునా, కాదా? మాట్లాడితే చాలు - కందిరీగలు కుట్టినట్లు మొహం చెండుకుంటారు; నాలుకలు చించుకుంటారు. అయినా నేనేమన్నాననీ? ఎనిమిది మందిని కని పడేస్తిరి, ఇక చాల్లే తల్లీ, తండ్రీ ... అన్నాను. తప్పా? మోడల్ దంపతుల్లా పన్నెండు మందిని కని క్రికెట్ టీమ్‌ని తయారు చేయాలిట.

మొదటి ఆరూ — అడవిలో మానులు!

పున్నామ నరకంట. ఏం పాడో వచ్చి బద్దలో. దాన్ని తప్పించుకోవాలనే తపనలో మీరంతా వచ్చారని

వో కుంటి సాకు కూసేవాడు అప్పట్లో. నోరు విప్పితే చాలు అంతే, అయ్యే బాధ్యతా రాహిత్యం సంస్కృతమ్ముక్కల్లో ప్రవహిస్తుంది.

ఆరుగురి తర్వాత మా సత్తాయి వచ్చాడుగా ! అదే లెండీ — పుట్టగానే వాడు మా గారాల బాబు. పేరు — వీర వెంకట వరాహ సత్యనారాయణమూర్తి. ఏదో ఛాయ పోలిక .... అవున్లెండీ—పద్యం మరచిపోయాను—అలా అలా .... సత్యంగా పుట్టి వాడయిపోయి, అనక సత్తాయిగా కురచవాడై పోయాడు !

వాడి ముద్దు ముచ్చట్లలోనే మా యమ్మ బంగారు తల్లి మళ్లీ నీళ్లోసుకుంది. ఫలితంగా పత్తాయికి పదకొండో నెల; ఇంకో వేంకట సీతారామాంజనేయ లక్ష్మీ నారాయణ మూర్తి అవతారమెత్తాడు. వాడో లచ్చాయి ఇవ్వాళ ! ఇంకా పదో నెల వెధవ. ఈ లచ్చాయి పుటకలకి చావు తప్పి కన్ను లొట్టపోయింది — మా బంగారు తల్లికి. ఇవ్వాళెలా వుందనీ ఆవిడ ? — గొంగళిపురుగు పట్టిన చెట్టుకు కాచిన ఎండు ములక్కాడలా వుంది. ఆమె అసలు ఎలా వుండేదో తెలుసా ?

వెంకటరత్నమాంబగా వుండేది. అప్పుడామె హేమంత పున్నమిలో పూచిన నందివర్ధనంలా వుండేది. ఆ తర్వాత రత్నమాంబ అయింది. అప్పుడు ఆవిడ — వర్షాకాలంలో బూరుగు చెట్టులా వుండేది. ఆ తర్వాత్తర్వాత

వెంకమ్మ అయిపోయింది. నాకు ఆశ్చర్యం వేసేది. రత్నమాంబ తర్వాత రత్న అన్నా కాకుండా — సరాసరి వెంకమ్మ ఎలా అయిందా అని ! అంతే మరి. సంతానం ముందుకు క్యూ కడుతుంటే, ఆమె పేరు వెనక్కి వెనక్కి నడిచింది. మొదట్లోనండీ — ఆమెకి నాలుగు పేటల చంద్రహారం, వడ్డాణం, కడియాలూ వుండేవి. నాకు గుర్తే. పెళ్ళిళ్ళకీ, పేరంటాలకి వెళ్ళేటప్పుడు నాకూ వో గొలుసు వేసేది. అన్నీ కరిమ్రింగిన వెలగపండులా అయిపోయినై.

ఇవ్వాళ ఇదిగో—దీపపు సెమ్మెలా : పసుపుతాడుతో మిగిలింది. ఇవాళ ఇదిగో—వెలిసిపోయిన వర్ణచిత్రంలా వుంది !

అందుకనే, నా గుండె మండిపోయింది.

అందుకనే కంఠం పెగల్చుకుని అన్నాను. అందుకనే కసిదీరా అన్నాను. అందుకనే ఎలుగెత్తి అన్నాను. అందుకనే నవనాడులూ తెంచుకుని మరీ అన్నాను.

ఏమన్నానంటారా ? చెప్తాను. వినండి.

"ఆ ప్రాణి రక్తమాంసాలు రెండూ హరిస్తివి—ఇక చాల్లేరా ముండా కొడకా" అన్నానండీ. అవును, అన్నాను. నా కడుపు రగిలిపోతోంది మరి. కళ్ళు రెండూ ఆషాఢ సముద్రాల్లా పొంగుతావుంటున్నాయ్ మరి. వెన్ను జలదరించి పిడికిలిని ప్రోద్బలిస్తోంది మరి. అందుకనే అన్నాను.

అంతమాట అసలెలా అనగలిగానో తెలుసా. చెప్తాను.

రాత్రి భయంకరమైనది, అయితే వెన్నెల మరింత భయానకమైందని నాకూ తెలుసు. శరీరం మీదకి పాతికేళ్ళొచ్చినై గదా—ఇంతోసి ప్రకృతి తెలీకుండా వుంటుందా? దానికి తోడు నేను పుస్తకాల పురుగునీ, కవిత్వం వెలగబెట్టేదాన్నీ కదా!

ఆ రాత్రి—వెన్నెల—చెదపట్టిన తెల్లకాగితంలా,

డాబామీదా—చింకి చాపలపైనా, పాత బొంతలపైనా, చీరె ముక్కలపైనా—అందరం మొత్తం పదకొండు మందిమి—వొకరి పక్కగా వొకరం ముద్దుల్లా పడుకున్నాం. పదకొండో శాల్తీమా నాయనమ్మ లెండి. నేను గది గుమ్మం దగ్గరగా వున్నాను. అవును. ఇప్పుడు మాకున్న ఆశ్రయం ఆ గదే! ఆశ్చర్యపోకండి, ఒకే ఒక్క గది! మండువా లోగిలితో మొదలైన వసతి! ఈ స్థితి కొచ్చింది. ఎండా వానా ఏ కాలమైనా సరే, పగలు అక్కడా ఇక్కడా పొద్దు పుచ్చడం, రాత్రుళ్ళు ఇదిగో ఇలా....ఇంత గంజి వార్చుకోవడానికి మాత్రం ఆ ఒక్క గదీ. ఆ గదీ, ఖాళీ స్థలం—పాపం ఇంటి యజమాని పద్మనాభంగారి దయ. ఆయన చిన్నతనంలో మా తాత ఏదో సహాయం చేశాడట. ఆ విశ్వాసం మాకు అక్కరకొచ్చింది. ఒక్కొక్కప్పుడు—'సందులలో, గొందులలో, పందులవలె' అని ఏవేవో

భావాలు కలుగుతూ వుంటయ్ నాకు. దుప్పటికింద సంసారాలూ, నడుస్తున్న శవాలూ కళ్ళల్లో మెదలుతూ వుంటై.

ఇంతకీ, నేనలా గది గుమ్మం దగ్గరగా పడుకుని వున్నానని చెప్పాను గదా. నా పక్కగా—చెంగుపరచుకుని తలకింద చేత్తో మా అమ్మ.

కళ్ళు విచ్చుకుని శూన్యాన్ని చూస్తున్నాను. శూన్యంతప్ప మా బతుకులకి మహత్తరమైన వెలుగులూ, మధురమైన హాయీ ఏం వున్నై కనుక !

అప్పుడు ఆయన నెమ్మదిగా లేచి వచ్చాడు. చేతిలో బీడీ వెలుగుతోంది. వచ్చి—ఆమెని తట్టి లేపుతున్నాడు. అవున్లెండి. ఆమె ఆయనగారి భార్యేలెండి ! నేనేమీ తొందర పడలేదు. ఆమె కళ్ళు తెరచి చూసింది. గదికేసి రమ్మని చూపుతూ సైగ చేశాడు ఆయన. ఆమె 'హవ్వ' అంటూ చెయ్యి నోటిమీద వేసుకుని, విసుగ్గా, చీదరించుకుని అటు తిరిగింది. ఆయన మళ్ళీ ఆమె చేతిని పట్టుకుని లేపాడు. ఆమె కసురుకుంటూ మసలుతోంది.

అదిగో — అప్పుడు నాకు తిక్కరేగింది. హఠాత్తుగా ఏదో దయ్యం పూనినట్లయింది నాకు. లేచి కూర్చున్నాను. ఘాట్టిగా .... అరిచాను. అవును. అక్షరాలా అలాగే అన్నాను. 'ఆ ప్రాణి రక్తమాంసాలు రెండూ హరిస్తివి — ఇక చాల్లేరా ముండా కొడకా' !

క్షణాల్లో వాతావరణం మారిపోయింది. అందరూ లేచారు. ముందుగా మా నాయనమ్మ పౌరుషానికి దెబ్బ తగిలింది. నన్ను శాపనార్థాలు పెడుతూ, రుసరుసలాడ సాగింది.

ఆ రాత్రి అంతా జడివానా, హోరు గాలీ! ఆ రాత్రి అంతా మనసుల్లో సంకల్ప ప్రతీకార చర్యలూ, మాటల్లో అంతా అసందర్భ వికల్ప ప్రలాపాలూ !

అప్పుడే అదిగో — నా బిరుదుల పునశ్చరణా, పునరుద్ఘాటనా కూడా ఘాటు ఘాటుగా జరిగినై!

♦ ♦ ♦

నేను ఒక నిర్ణయానికి వచ్చాను. ఎవ్వరికీ చెప్ప కుండా ఓ గుడ్డగూబ ఇంటికి వెళ్లాను. ఆరేళ్ల క్రితం—

డిగ్రీ చేస్తానంటే కొంప మునిగిపోతుందనీ, పోనీ ఏదో వొక చిన్న ఉద్యోగం చూసుకుంటానంటే – ఏడేడు తరాలూ మైల పడతాయనీ — ఆ ముసల్ది భోరుమని ఏడ్చింది. ఆవిడ కొడుకు సరేసరి. తన పౌరోహిత్యం ఎందరినైనా ఉద్ధరిస్తుందనే అ ఘో రిం పు. మిథ్యా గౌరవం. అంతరాంతరంలో అసలు ఏడుపు — 'ఆడపిల్లకు చదువెందుకు? ఉద్యోగమెందుకు ?' ఫలితంగా నేను రైల్వే లైను పక్కన పిచ్చి మొక్కలా నిలిచిపోయాను. ఇవ్వాళ? — ఇలాంటి ఉద్యోగాలకి తప్ప పనికిరాను.

గుడ్లగూబ పేరు మణ్యం. కాన్వెంట్ నడుపుతున్నాడు. చెప్పాను గర్వంగా. సన్నగా నవ్వాడు. 'వెల్‌కమ్' అన్నాడు. తన బాధలన్నీ చెప్పుకున్నాడు. 'సీత కష్టాలు సీతవి' శ్రీశ్రీ గుర్తుకొచ్చాడు. హాలుని కలయజూశాను. ఒక యాభై వీడియో కాసెట్స్ వున్నై షోకేస్‌లో! నాలుగు వందలకి మించి ఇవ్వలేనన్నాడు. తాను చేస్తున్న సమాజ సేవ గురించీ, విద్యా వ్యాపారం గురించీ చాలా చెప్పాడు. కాఫీ ఆఫర్ చేయలేదు! థాంక్స్ చెప్పి, మర్నాడు వస్తానని చెప్పి వచ్చేశాను.

చిన్నదో పెద్దదో ఉద్యోగంలో చేరానా? దానికొక పెద్ద రాద్ధాంతం. ఇంట్లో పూట పూటా షష్ఠాకం. వీసా వినుకోమని పూరుకున్నాను. మొదటి నెల గడిచింది. జీతం ఇస్తూ దొంగచూపులు చూస్తూ, సన్నగా అన్నాడు మణ్యం, "జీతాన్ని వృద్ధి చేసుకోవడం నీ చేతిలో వుంది. మా వాళ్లంతా రేపట్నుంచీ వూళ్లో వుండరు" అదృష్టమంతా నీదే అన్నట్టు నసిగాడు.

"అప్పుడైతే నెలకి ఎంతిస్తానంటావ్?" తక్కున అడిగాను.

మొహాన్న కొట్టినట్లయింది వాడికి. అవాక్కయిపోయాడు.

"అలా బతకదలచుకుంటే, ఇన్ని అరణ్యాలు దాటి వుండేదాన్ని కాదురా వెధవా. బుద్ధిగా మసలుకో. రచ్చ

చేయదలచుకోలేదు రాస్కెల్ " అంటూ వచ్చేశాను. నా పాదాల్లో వెయ్యి వోల్టుల విద్యుత్తు ప్రవహించింది! ఉక్రోషంతో వెనకనుంచి అంటున్నాడు, మణ్యం " పెద్ద పత్తిత్తు! యూజ్‌లెస్ ఫూల్! " మరో బిరుదు !!

♦ ♦ ♦

రోజులు — నెలలూ, వారాలుగా మారుతూ వున్నై. మరో ఆరు నెలలు గడచినై. తిట్టే నోరు వూరుకోదని ఋజువు చేశాను. ఒక క్లాత్ షాప్‌లో, ఒక టీపీల షాప్‌లో, ఒక ఫ్యాన్సీ షాప్‌లో — ఉద్యోగం వెలగబెట్టడం అయిపోయింది.

అన్ని చోట్లా వొకటే వాతావరణం. అయితే, యజమాని, కాకపోతే వాడి బామ్మర్ది; లేకపోతే వాడి తమ్ముడో, ప్రాణమిత్రుడో! అంతే తేడా. ఒకడు పనీపాటా లేకుండా వెకిలి మాటలు, మరొకడు ఏదో వొకటి కల్పించుకుని అక్కడా ఇక్కడా తాకడం, ఇంకొకడేమో స్టార్ హోటళ్ళకి ఆహ్వానం.

వర్ణన లేమీ అక్కర్లేదు — ఆ సన్నివేశాలూ, సంఘటనలూ మీకు బాగా పరిచయమైనవే గదా.

ఎవరి 'ఫోటో నెగిటివ్'ని వాళ్ళు చూసుకుంటే సరి పోతుంది!

అలా, వంకర గీతల పజిల్‌లో — ఒక సబ్బుల కంపెనీలో చేరాను. ఆ ఫ్యాక్టరీ ఊరికి పది కిలోమీటర్ల

దూరంలో వుంది. రోజూ బస్‌లో వెళ్ళిరావడం. ఇదో చిత్రమైన అనుభవం. నిజంగా — ఈ జనారణ్యంలో ఇప్పటికీ ఇన్ని కోతులు వున్నాయంటే నమ్మశక్యం కాదు.

రాత్రుళ్లు నిద్రపోదామంటే పట్టదు. దేహమంతా సంకోచించుకుపోతుంది. మనసు కుంచించుకుపోతుంది. వందల జతల కళ్లు; చిత్ర విచిత్ర భంగిమల్లో వందల నొసళ్లు; ఎక్కడో వొక చోట స్పర్శించి "వైకేరియస్ ప్లెజర్"ని పొందే కరాలు; ఎక్స్‌రే చూపులతో ఆహ్వానాలూ, సంకేతాలూ పంపే సూకరాలు! ఎన్నిరకాల మృగ జంతువులో!

ఉద్యోగం కోసం అడుసు త్రొక్కాను. తప్పేదేముంది?

ఎకౌంటెంట్ రాఘవరావ్ వో సాయంత్రం అడిగాడు, 'మీకు అభ్యంతరం లేకుంటే' అని. విషయం అర్థమైంది నాకు. "చూడండి రాఘవరావ్‌గారూ, మీ భార్యపోయింది. అందుకు నా సానుభూతి. అయితే, మీ నలుగురి పిల్లల్ని సాకడానికి నాకు ఓపికా లేదు, ఇష్టమూ లేదు. నేను ఇప్పటిదాకా చేస్తూ వచ్చిన పని అదే. ఇంక చాలు" పాపం. యాభై ఏళ్ల పెద్దమనిషే దెబ్బతిన్నాడు. గబగబా వెళ్లిపోతూ సణుక్కున్నాడు, "మరీ పెంకి ఘటం!"

అవును — మంచి బిరుదే!

♦ ♦ ♦

ఇంటి పరిస్థితి అరికాళ్ల క్రింద మంటగానే వుంది నాకు.

మా అయ్యమీద అసహ్యంతో నేను ఆయనతో మాటలు మానేశాను. అయినా-ఆయనా, మా నాయనమ్మా నా గురించీ, నా ఉద్యోగం గురించీ వ్యాఖ్యానాలూ, పిల్లలముందు ఎగతాళీ, ఎద్దేవా! అసలు వాతావరణమే రోడ్డు ప్రక్కన కూరల మార్కెట్ తీరు. దానికితోడు పిళ్ళ నస, అత్తగారి సణుగుడులా సాధింపు. ఓర్పు నశించిపోతోంది.

అమ్మ నన్ను తప్పుకు తిరుగుతున్నట్టు వుంటోంది. తాను నేరం చేస్తున్నాననే భావన-ఆమె కళ్ళల్లో చదువుకోగలిగాను.

ఒకరోజు—

ఉదయాన్నే ఆమె స్నానంచేసివచ్చి గదిలో గుడ్డలు మార్చుకుంటోంది. ఉండబట్టలేక అడిగాను, "నువ్వన్నా కాస్త జాగ్రత్తగా వుండొచ్చుగా." రాత్రి తమ చర్యల్ని నేను పసిగట్టానని ఆమె అర్థంచేసుకుంది. తలపైకెత్తి నా కళ్ళల్లోకి చూసింది. ఆమె కళ్ళనిండా నీరు!

నేను ఆమె పెద్ద కూతుర్ని! ఆ క్షణాన్న నేనూ నిబ్బరించుకోలేకపోయాను. మేఘం వర్షించనే వర్షించింది! ఉన్నపాటున ఆమెని చేతుల్లోకి తీసుకుని భుజం నిమురసాగేను. ఆమె నా కౌగిలిలో పసిపిల్లే అయిపోయింది!!

క్షణాల తర్వాత—ముక్కుపుటాలెగరేస్తూ, మాటలు తేలిపోతుండగా అంది, "నాకు తెలుసు. మాట వజ్రంగానీ, మనసు వెన్న" అని! ఇది—అమ్మ నాకిచ్చిన బిరుదు!!

♦ ♦ ♦

అవును. క్రమంగా నాలో ఏదో మార్పు వస్తున్నట్లు నాకూ అవగతమవుతూనే వుంది. గుండెలో ఏదో తెలియని ఉద్విగ్నత. తేనెకంటే తీయని ఊహలమీదికి మళ్ళుతోంది ఆలోచన. పగలూ రాత్రీ ఎప్పుడో చూసిన "తేరే మేరే సప్నే" సినిమాలో దృశ్యాలు కళ్ళముందు ప్రత్యక్షమవుతున్నాయి. అడవిపువ్వు కుసుమించిన భావన. దేహంలో తెలియని పులకింత. మనసు మంచు తడిసిన పారిజాతంలా అవుతోంది.

నాలో నేను వితర్కించుకున్నాను. నా మనసుని నేను ప్రశ్నించుకున్నాను. నా ఆలోచనని నేను విశ్లేషించుకున్నాను. కవితలూ, కావ్యాలూ చదువుతుంటే మనసు పరిపరి విధాలుగా పోయి పోయి, చివరికి—సోమసుందర్ వ్రాసిన వచన ఖండికమీదికే వచ్చి చేరేది. అప్పుడు నా గుండెని నేను పలకరించాను, పరీక్షించుకున్నాను.

అతను—ప్రత్యక్షమైనాడు నా ముందు!

అవును. అతనే. కొన్నాళ్ళ మూగచూపుల తర్వాత—ఒకరోజు తను నవ్వితే నేనూ అలవోకగా నవ్వాను.

ఆ తర్వాత ఒకరోజు—నేను మందహాసం చేస్తే—వొక అడుగు ముందుకువేసి, చిన్నగా వొక 'జిగర్' చెప్పాడు. మరో రోజు—బాగా మాటలు కలిసిన తర్వాత—నాకు కవిత్వమంటే ఇష్టమని తెలుసుకున్నానని నా అభిరుచిని పొగడాడు. నేను ఏ మందారపువ్వునో సిగలో తరుము కుంటే, మెచ్చికోలుగా కళ్ళు చికిలించేవాడు. నేను నిక్కచ్చిగా, నిర్మొహమాటంగా మాట్లాడుతుంటే—ప్రశంసా పూర్వకంగా తదేకంగా చూసేవాడు.

అతను—మా కంపెనీలో అసిస్టెంట్ మేనేజర్.

అతను మెరుస్తున్న నీలం రంగు తెరలా వుంటాడు. 'నల్లనివాడు, పద్మ నయనంబులవాడు....' అని జోక్ చేశాను. "నేను ఏ రంగైనా ఫర్వాలేదు. సప్తవర్ణాల మిశ్రమం—తెలుపు. అది నీవు, నీ పేరు తెలుపు" అన్నాడు. చిరుజల్లులో వడగళ్ళు ఏరుకుంటున్నట్టు అయింది నాకు !

నిన్న సాయంత్రం—రంగడి గుడి ఆవరణలో మంటపంమీద కూర్చున్నాం. ఆకాశం బూడిద రంగు చాందినీలా వుంది. ఉండుండి వొకరి నొకరం చూసుకోవడం తప్ప, ఉలుకూ పలుకూ లేదు. అతను గులకరాయితో, నేను కొంగుతో ఆడుకుంటున్నాం.

నెమ్మదిగా దగ్గరికి జరిగాడు. నా చేతిని తన చేతిలోకి తీసుకున్నాడు. అరచేతిని చూస్తూ, "కొందరి చేతులు గోరింటాకుకే కొత్త అందాన్నిస్తాయి" అన్నాడు. నేను నవ్వాను.

క్షణాల తర్వాత మాటలు కూడదీసుకుంటూ అన్నాడు, "నీ తత్వాన్ని పూర్తిగా అర్థం చేసుకున్నాను. నీ వ్యక్తిత్వాన్ని ఎల్లప్పుడూ గౌరవిస్తానని మాటనిస్తున్నాను. మనం పెళ్ళిచేసుకుందాం."

నేను చలించాను. ఆ చలనంలో ఆనంద సంస్పందనం వుంది, భయ విహ్వలతా వుంది. నా కళ్ళల్లోని అర్థంకాని భావాల్ని అతను గమనించాడు. మౌనం వహించాడు.

ప్రతిమల్లా చాలాసేపు కూర్చుండిపోయాం. పొన్నాయిచెట్టుమీది పిట్టలు అరచుకుంటూ వెళ్ళిపోతున్నై. ఆకాశంలో ఒంటరి చుక్క మొలిచింది. మేమూ లేచాము.

ఆ రాత్రి ఆలోచనలతో నాకు నిద్ర లేదు.

ముందు వెనకలు చూడడంతో నా నిద్ర పోయింది. చెప్తాను.

నా ముందు—అతను, అతని మతం! నా వెనుక—నా ఐదుగురు చెల్లెళ్ళూ, మా నాయన పౌరోహిత్యం!!

ఇంతకుమించి ఏం చెప్తామన్నా గొంతులో ఏదో అడ్డం పడుతోంది. వుంటాను.

ఇప్పుడిక మీరు చెప్పండి. నేను వింటాను.

నాకున్న బిరుదులకి తోడు—'లేచిపోయింది' అనో, 'పిరికిపంద' అనో—మరో బిరుదుని కలుపుతారా? చెప్పండి. వింటాను!

అన్నట్టు అసలు విషయం మరచిపోకండి ప్లీజ్—మా వెంకమ్మ తల్లికి ఇప్పుడు—ఆరో నెల!!!

వన్‌మినిట్ చెప్పడం మరిచాను. నా పేరు....